

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista”

COM(2011) 862 final – 2011/0418 COD

(2012/C 229/10)

Esittelijä: **Ariane RODERT**

Neuvosto päätti 20. tammikuuta 2012 ja Euroopan parlamentti 17. tammikuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista

COM(2011) 862 final – 2011/0418 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 17. huhtikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 23.–24. toukokuuta 2012 pitämässään 481. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 194 ääntä puolesta ja 1 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen asetukseksi eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista, jonka tarkoituksena on säännellä tämäläyppisten rahastojen kasvua luomalla selkeyttä ja turvallisuutta kaikille osapuolille ja samalla helpottaa rajat ylittävää pääomien hankintaa.

1.2 Yhteiskunnalliset yritykset ovat kasvava toimiala, joka edistää merkittävästi Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista. ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio kiinnittää huomiota tähän alaan ja haluaa tukea sen kehitystä ja kasvua.

1.3 Rääätälöidyn pääoman parempi saatavuus on yhteiskunnallisten yritysten kannalta ensisijainen seikka. ETSK painottaa kuitenkin, että tätä aloitetta on pidettävä vain yhtenä monista kipeästi kaivatuista erityisesti rääätälöidyistä rahoitusvälineistä, joita yhä on kehitettävä.

1.4 ETSK kehottaa komissiota käyttämään sosiaalisen yrittäjyyden aloitteeseen jo sisältyvää yhteiskunnallisten yritysten määritelmää sen sijaan, että se laatisi uuden määritelmän. Erityisesti eroa, joka koskee asetuksen sallimaa voitonjakoa omistajille, on tarkistettava ja täsmennettävä. Siten tuodaan selvästi esiin yhteiskunnallisten yritysten erityisasema verrattuna paitsi yrityksiin, joiden toiminta tähtää tiukasti voiton maksimoimiseen, mutta myös rahaston suuntautuminen muihin, perinteisempiin riskipääomarahastoihin nähden.

1.5 ETSK uskoo, että tietyillä ehdotetuista omaa pääomaa koskevista välineistä tulee olemaan vain rajallinen vaikutus yhteiskunnallisiin yrityksiin kohdistuviin investointeihin, koska ehdotettujen sijoitusinstrumenttien rakenne edellyttää sellaista

omistajuutta, joka monissa tapauksissa on ristiriidassa niiden oikeudellisten muotojen kanssa, joiden puitteissa lukuisat yhteiskunnalliset yritykset toimivat. Näiden oikeudellisten muotojen kannalta tuntuu kiinnostavimmalta kehittää instrumenteista edelleen lähinnä ehdotettuja pitkäaikaisia lainoja tai mahdollisuutta ”kaikenlaiseen muuhun mukanaoloon”.

1.6 Myös muut yhteiskunnallisen yrittäjyyden erityispiirteet tulee ottaa lukuun. Huomionarvoisia ovat esimerkiksi omistajuudesta luopuminen muita heikommassa asemassa olevia ryhmiä koskevassa toiminnassa; vaikutus siihen, miten yhteiskunnalliset yritykset arvottavat riippumattomuuttaan, niiden erityiset hallintomallit, pitkäaikaisten pikemmin kuin lyhytaikaisten investointien tarve ja pienemmät tuotomahdollisuudet.

1.7 Jotta tämäläyppisten rahastojen vaikutusta yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen voidaan lisätä, olisi harkittava niiden pitämistä osana hybridipääomaratkaisua, joka on sopivin yhteiskunnallisten yritysten rahoitusmuoto. Hybridipääomassa yhdistellään pitkäaikaisia, ”kärsivällisiä” lainoja ja muita instrumentteja, joiden pitkäjänteisyys ja kestävyys taataan julkisen vallan omistuksella tai takuulla. Myös yhteistoiminta muiden yksityisen pääoman muotojen, kuten tukien ja lahjoitusten, kanssa on otettava huomioon, samoin kuin asianmukaisemmat salkkuyritysten (asetuksessa käytetty nimitys investointikohteista eli yhteiskunnallisista yrityksistä) omistajuusmuodot, kuten äänioikeudeton omistajuus.

1.8 Asetuksessa ehdotetaan, että tämä uusi rahastotyyppi suunnataan ensi vaiheessa ammattimaisille sijoittajille ja varakkaille yksityishenkilöille ja että investoinnin vähimmäismäärä on 100 000 euroa. ETSK painottaa kuitenkin, että tämäläyppiset rahastot olisi avattava ajan myötä ja turvallisina muodoina pienemmille investoinneille ja kaikille kansalaisille.

1.9 Suurin haaste tässä ehdotuksessa on tarve mitata salkkuryitysten tuottamia yhteiskunnallisia vaikutuksia ja raportoida niistä. ETSK suosittaa, että lähtökohta luodaan yhteisesti toteuttavalla tutkimuksella ja EU:n tasolla tehtävällä yhteistyöllä, kun taas kriteerit ja tunnusluvut laaditaan jäsenvaltiotasolla toiminnan muodon, suuntautuneisuuden ja tavoitteiden mukaan yhdessä kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa.

1.10 Komission toimivaltuuden antaa delegoituja säädöksiä keskeisten käsitteiden määrittelemiseksi on tultava välittömästi voimaan ja sitä on toteutettava laajassa ja avoimessa yhteistyössä asianomaisia toimijoita, eli yhteissijoitusryityksiä, sijoittajia ja yhteiskunnallisia ryityksiä, edustavien tahojen kanssa.

1.11 On käynnistettävä ohjelmia kaikkien osapuolien investointivalmiuksien ja muunlaisen valmiuksien luomiseksi, jotta voidaan lisätä luottamusta ja luoda yhteisesti juuri tämäntyyppisille yhteiskunnalliseen ryitytyyteen suuntautuneille rahastoille erityisesti sovitettuja toimivia rakenteita.

2. Johdanto

2.1 Komissio on sisämarkkinoiden toimenpidepaketissaan ⁽¹⁾ sitoutunut toteuttamaan useita toimia, joilla tuetaan EU:n yhteiskunnallisten ryitysten kehitystä ja kasvua. Ehdotus yhteiskunnalliseen ryitytyyteen erikoistuneiden rahastojen eurooppalaisesta oikeuskehiksestä on yksi tällainen toimi, jota korostetaan yhtenä keskeisenä toimenpiteenä sosiaalisen ryitytyyden aloitteessa ⁽²⁾.

2.2 Yhteiskunnalliset ryitykset ovat EU:ssa kasvava toimiala, ja arvioiden mukaan yhteiskunnalliset sijoitukset saattavat kasvaa nopeasti runsaasti yli 100 miljardin euron arvoiseksi markkinoiksi ⁽³⁾, mikä havainnollistaa tämän nousevan sektorin mahdollisuuksia. Tämän sektorin jatkuvan kasvun ja menestyksen varmistamisella edistetään arvokkaalla tavalla Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita. EU:n ja kansallisen tason vaatimuksia lainsäädännössä ei kuitenkaan ole suunniteltu siten, että ne sallisivat tämänkaltaisten ryitysmuotojen pääomienhankinnan. ETSK toi tämän selkeästi esiin sosiaalisesta ryitytyydestä ja sosiaalisesta ryitystoiminnasta antamassaan, asiakokonaisuuteen INT/589 kuuluvassa valmisteleavassa lausunnossa ⁽⁴⁾.

2.3 Eurooppalaisia yhteiskunnalliseen ryitytyyteen erikoistuneita rahastoja koskevan asetusehdotuksen (jäljempänä 'asetus') tarkoituksena on antaa yhtenäisiä sääntöjä ja vaatimuksia niille yhteissijoitusryityksille, jotka haluavat käyttää "eurooppalaisen yhteiskunnalliseen ryitytyyteen erikoistuneen rahaston" nimitystä. Asetuksessa määritetään näitä rahastoja koskevia sääntöjä, ja tällä pyritään lisäämään sijoittajien luottamusta, turvallisuutta ja varmuutta ja tukea yhteiskunnallisen ryitytyyden kasvua tehostamalla varainhankintaa yksityisiltä sijoittajilta. Ehdotusta edelsi julkinen kuulemismenettely ja vaikutustenarvioin-

ti, jotka toteutettiin vuoden 2011 aikana.

2.4 Käsillä olevassa lausunnossa yksilöidään painopistealoja ja annetaan suosituksia selvennyksiksi, jotka on otettava huomioon, jotta ehdotuksella eurooppalaisista yhteiskunnalliseen ryitytyyteen erikoistuneista rahastoista saavutetaan ne tavoitteet, joihin sillä pyritään.

3. ETSK:n huomiot ehdotetusta asetuksesta

3.1 Luku I – Kohde, soveltamisala ja määritelmät

3.1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio haluaa parantaa yhteiskunnallisen ryitytyyden tunnettuutta Euroopassa ja tukea sitä ja että pääoman saatavuutta kehitystä ja kasvua varten pidetään yhtenä painopistealana. ETSK katsoo, että aloite asetuksen antamisesta voi helpottaa joidenkin yhteiskunnallisten ryitysten yksityisen pääoman hankintaa ja että se on yhdessä muiden sosiaalisen ryitytyyden aloitteeseen – jossa mainitaan myös muiden rahoitusratkaisujen tarve – sisältyvien ehdotusten kanssa tarpeellinen hanke.

3.1.2 Pääoma on oleellinen seikka yhteiskunnallisen ryitytyyden lisääntymisen kannalta, mutta asetuksessa kuvatusun kaltaista pääomaa on tietyiltä osin sen muodon vuoksi erityisen vaikea saattaa varsinkin yhteisötalouteen kuuluvien yhteiskunnallisten ryitysten saataville. Näin ollen tämä asetus tulee nähdä yhtenä useista tarpeellisista toimista, joilla parannetaan yhteiskunnallisten ryitysten mahdollisuuksia saada alkuvaiheen rahoitusta.

3.1.3 Asetuksessa mainituista sijoitusinstrumenteista (3 artiklan 1 kohdan c alakohta) olisi painotettava kaikkein eniten luotovälineitä, kuten mahdollisuuksia saada pitkäaikaisia ja matalakorkoisia lainoja, ns. kärsivällistä pääomaa (englanniksi *patient capital*). Syynä tähän on se, että tiettyjen toimijoiden saattaa olla muita vaikeampaa päästä hyödyntämään omaa pääomaa koskevia välineitä. Useat Euroopan yhteiskunnallisista ryityksistä ovat jäsentensä, kumppanitahojen, säätiöiden tai aatteellisten yhdistysten omistuksessa, mikä monissa tapauksissa vaikeuttaa ulkoista omistusta. Myös asianmukaisemman omistuksen mahdollisuudet, joita jo on tietyissä jäsenvaltioissa, kuten vapaasti siirrettävät, ilman äänioikeutta olevat erityisosakkeet ja erilaiset velkaratkaisut, olisi katsottava yhteiskunnallisten ryitysten käyttämiksi vakuuksiksi ja muunlaisiksi varallisuudeksi. Tulee punnita tarkemmin myös verohelpoituksia tuottomallin osana.

3.1.4 Sijoitusinstrumenteissa, joihin asetuksessa viitataan (3 artiklan 1 kohdan c alakohtaan v) alakohta), tulisi painottaa entistä enemmän yhteiskunnallisten ryitysten yleisesti käyttämiä välineitä, jotka soveltuvat paremmin niiden erityispiirteisiin. Esimerkkeinä voidaan mainita oman pääoman ehtoiset arvopaperit, rahoitusalan erityiset aloitteet (osuuspankit ⁽⁵⁾, eettiseltä pohjalta toimivat ja sosiaaliset pankit ⁽⁶⁾, liikepankit, joilla on sosiaalisia ohjelmia ⁽⁷⁾) sekä sellaiset innovatiiviset välineet kuin

⁽¹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽²⁾ COM(2011) 682 final.

⁽³⁾ Ks. J. P. Morganin raportti *Impact Investments: An Emerging Asset Class* ("Vastuullinen sijoittaminen: nouseva omaisuusluokka"), 2011.

⁽⁴⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ www.eurocoopbanks.coop.

⁽⁶⁾ www.triodos.be.

⁽⁷⁾ Ks. esim. www.bancaprossima.com, <https://www.unicredit.it/it/chisiamo/per-le-imprese/per-il-non-profit/universo-non-profit.html> ja www.ubibanca.com/page/ubi-comunita.

”sosiaalivaikutteiset joukkovelkakirjalainat”⁽⁸⁾ sekä edulliset verovarain rahoitetut ratkaisut. Nämä välineet ja muu rahoitusomaisuus voivat muodostaa osan yhteiskunnallisten yritysten tyyppillisemmin käyttämää ”hybridipääomaa”.

3.1.5 Julkista omistusta näissä rahastoissa muun muassa pääomarahastoihin sijoittavien rahastojen tai eläkerahastojen muodossa tulee kannustaa sijoitusten pitkäjänteisyyden takeena. Sitä vastoin ETSK painottaa, että julkisen vallan toimia ei pidä sekoittaa rakennerahastovarojen käyttöön, jonka poliittiset tarkoitukset ovat toisenlaiset.

3.1.6 Yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta käytetään asetuksessa nimitystä ”vaatimukset täyttävät salkkuyritykset”, ja sen määritelmään sisältyy rajoitus, jonka mukaan vuotuinen liikevaihto ei saa olla enempää kuin 50 miljoonaa euroa (3 artiklan 1 kohdan d alakohta). Pitää harkita tämän ylärajan poistamista, koska se on pikemmin omiaan tukahduttamaan kasvuhaluja. Mainintason katto sulkisi sitä paitsi määritelmän ulkopuolelle tiettyjä yhteiskunnallisen yritystoiminnan aloja, kuten hoito- ja hoiva-alat sekä sosiaalisen asuntotarjonnan.

3.1.7 ETSK katsoo, että on tärkeää säilyttää sosiaalisen yrittäjyyden ja sosiaalisen yritystoiminnan määritelmä sellaisena kuin se on kuvattu sosiaalisen yrittäjyyden aloitteessa. Asetuksessa ehdotetaan hieman muutettua ”vaatimukset täyttävän salkkuyrityksen” määritelmää (3 artiklan 1 kohdan d alakohta). Määritelmät eroavat toisistaan muun muassa toiminnan kuvauksen suhteen (3 artiklan 1 kohdan d alakohta). Tässä yhteydessä ETSK katsoo, että organisaation tehtäviin perustuva määritelmä on parempi, koska yhteiskunnallinen yritystoiminta on monitahoinen ala, jonka piirissä on erilaisia toimintoja.

3.1.8 Voittojen käytön suhteen (3 artiklan 1 kohdan d alakohta ii alakohta) ETSK viittaa asiakokonaisuuteen INT/589 kuuluvaan lausuntoon, jossa korostetaan selkeästi, että ”sosiaalinen yritys on pääasiassa voittoa tuottamaton yritys, ja syntyvä ylijäämä sijoitetaan pääasiassa uudelleen eikä sitä jaeta yksityisille osakkeenomistajille tai omistajille”. Asetuksen sanamuotoa, jonka mukaan voitto on sallittua ja se voidaan jakaa osakkaille ja omistajille, pitää selkiyttää säätämällä laajemmin, että voitto tulee käyttää toiminnan ensisijaisten yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden äärimmäisen harvinaislaatuisten tapausten varalta, joissa tästä voitaisiin sallia poikettavan, pitää olla selkeät säännökset siitä, että tämä menettely ei saa vaarantaa yhteiskunnallista tavoitetta. Tätä ajattelutapaa ja sitä koskevia sääntöjä on täsmennettävä asetuksessa, jotta asetus erotetaan samanaikaisesta rinnakkaisesta prosessista, johon sisältyy asetus pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatuista riskipääomarahastoista⁽⁹⁾.

3.1.9 Määritelmä siitä, minkä tyyppiset tuotteet tai palvelut, mitkä tuotteiden ja palvelujen tuotantomenetelmät ja mitkä toiminnan kohderyhmät ovat yhteiskunnalliseen tavoitteeseen soveltuvia (3 artiklan 1 kohdan d alakohta i) alakohta ja 3 artiklan 2 kohta), on laadittava yhdessä yhteiskunnallista yritystoimintaa

edustavan työryhmän kanssa. On tärkeää, että Euroopan yhteiskunnallisille yrityksille tunnusomainen moninaisuus heijastuu tässä työryhmässä.

3.1.10 ”Vaatimukset täyttävälle salkkuyritykselle” tulisi asettaa neljä vaatimus. Jos yhteiskunnallinen yritys puretaan, pääosaa sen nettovarallisuudesta (esimerkiksi vähintään 60–70 prosenttia) ei voida jakaa kumppaneiden, osakkaiden, omistajien tai työntekijöiden kesken, vaan se on käytettävä myönteisten yhteiskunnallisten vaikutusten aikaansaamiseen.

3.1.11 Asetus suunnataan ensi vaiheessa ammattimaisille sijoittajille ja ”varakkaille yksityishenkilöille”. Tähän ryhmään pitää voida lukea myös julkisen ja voittoa tavoittelemattoman sektorin erikoistuneet sijoittajat, esim. osuuskuntamuotoiset pankit ja sosiaalisesti suuntautuneet rahoituslaitokset. ETSK suosittaa kuitenkin, että komissio pikimmiten esittää aikataulun siitä, milloin rahasto avataan suurelle yleisölle, sillä tämäntyyppinen omistus on myös suuren yleisön kannalta hyvin kiinnostavaa.

3.2 Luku II – Eurooppalaisen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneen rahaston nimityksen käytön ehdot

3.2.1 ETSK katsoo, että vaatimukset täyttävien salkkuyritysten sijoitusosuus – niiden on muodostettava vähintään 70 prosenttia rahaston sijoituskohteista – on sopiva ensimmäisessä vaiheessa. On kuitenkin säänneltävä myös se, mitkä ovat kiellettyjä sijoituskohteita rahaston sijoitusten lopuissa 30 prosentissa, jotta rahaston suuntautumiselle yhteiskunnalliseen yritystoimintaan annetaan lisäpainoa. Muiden kuin vaatimukset täyttävien sijoituskohteiden hankinnasta on aina vaadittava asianmukaisuuden arviointi (5 artiklan 1 kohta). Vakaita ja kestäviä sijoituksia esimerkiksi valtion obligaatioihin tulee kannustaa rahaston vakauttamiseksi. Saman logiikan mukaisesti on selvennettävä käteisvarojen määritelmää.

3.2.2 Eurooppalaisia yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneita rahastoja koskevan asetusehdotuksen ja yhteissijoitusyrityksiä koskevan direktiivin⁽¹⁰⁾ välillä on monia yhtäläisyyksiä. On selvennettävä näiden asiakirjojen välisiä yhtenevyyksiä ja eroja. Tämä koskee lähinnä ammattimaisten asiakkaiden määritelmää (6 artikla), rahastojen hoitajan toimintaa (7 artikla) sekä rahaston käyttöä (8 artikla). Koska yhteiskunnalliset yritykset ovat usein pieniä ja paikallisia, on tärkeää helpottaa myös pienten rahastojen toimintamahdollisuuksia näillä markkinoilla. Niinpä 100 000 euron vähimmäissijoitusrajaa on syytä ajan mittaan tarkistaa (6 artiklan a kohta).

3.2.3 Mahdollisten eturistiriitojen syntyessä niiden nopea havaitseminen, ehkäiseminen, hallitseminen, seuraaminen ja ilmoittaminen on tärkeää. Käytössä on oltava toimenpiteitä eturistiriitojen välttämiseksi, ennen kuin asetus tulee voimaan. On tärkeää, että komissio selvittää jo nyt, mitä se tarkoittaa näillä toimenpiteillä (8 artiklan 5 kohta). On myös tärkeää selvittää, mitä sääntöjä sovelletaan, jos salkkuyritysten ja sijoittajien ja/tai rahaston hoitajien välille syntyy eturistiriitoja (8 artiklan 2 kohta).

⁽⁸⁾ www.socialfinance.org.uk/sib.

⁽⁹⁾ COM(2011) 860/2 final.

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/65/EY, 13.7.2009.

3.2.4 Yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneita rahastoja koskeva asetus on täysin riippuvainen siitä, että sosiaaliset tulokset ja yhteiskunnalliset vaikutukset pystytään mittaamaan, mikä on hyvin vaikeaa. Toistaiseksi ei ole olemassa mitään yksiselitteistä menetelmää, joka voitaisiin helposti sopeuttaa siihen toimintaympäristöön, jossa yhteiskunnallisiin yrityksiin erikoistuneet eurooppalaiset rahastot toimivat. On tärkeää, että mitataan toiminnan pikemmin kuin salkkuihin sisältyvien yritysten yhteiskunnalliset (sekä laadulliset että määrälliset) vaikutukset. Sen sijaan, että yritetään löytää **yksi** yhteinen menetelmä yhteiskunnallisten vaikutusten seuraamiseksi ja arvioimiseksi, on hyödyllisempää, että lähtökohtana toimiva kehys luodaan EU:n tasolla ja kriteerit ja mitattavat tunnusluvut jäsenvaltioiden tasolla. Komission pitää jo nyt yhteistoiminnassa yhteiskunnallisten yritysten, tutkijoiden ja pääoman tarjoajien kanssa käynnistettävän, erilaisiin mittausmenetelmiin ja kokemuksiin purettuvan tutkimuksen pohjalta selvittää, mitä se tarkoittaa sosiaalisten tulosten ja yhteiskunnallisten vaikutusten mittaamisella.

3.2.5 Yksi yhteiskunnallisten yritysten keskeisistä ominaisuuksista on riippumattomuus. Tästä syystä rahaston hoitajan toiminta, jota asetuksessa kutsutaan "yhteiskunnallisten vaikutusten mittaamiseksi ja seuraamiseksi", on ilmaista selvemmin rahaston hoitajan velvollisuutena ilmoittaa sijoittajille saavutetut yhteiskunnalliset vaikutukset, jotta taataan, että omistukset todella on sijoitettu yhteiskunnalliseen toimintaan (9 artiklan 1 ja 2 kohta). Asetuksen epäselvyys tämän suhteen aiheuttaa rahaston hoitajan roolia koskevia väärinkäsityksiä, ja siksi se on korjattava. On sekä epäasianmukaista että epärealistista vaatia, että rahaston hoitaja mittaa ja seuraa yhteiskunnallisia vaikutuksia; yhtäältä siksi, että tämä heikentäisi yhteiskunnallisten yritysten riippumattomuutta, ja toisaalta siksi, että ei ole olemassa kunnollisia mittaus- ja seurantamenetelmiä.

3.2.6 Mittausongelmaan liittyvät vaikeudet heijastuvat myös vuosikertomusta ja yhteiskunnallisten tulosten mittausmenetelmiä koskevista säännöistä (12 artiklan 2 kohdan a alakohta). On selvennettävä, mikä on tämän kertomuksen ja niiden mittausmenetelmien vaatimusten suhde, jotka komissio aikoo laatia.

3.2.7 Vuosikertomus antaa myös rahaston hoitajalle mahdollisuuden luopua salkkuyrityksistä (12 artiklan 2 kohdan b alakohta). Asetuksessa on selvennettävä täsmällisesti, mitkä säännöt koskevat vaatimukset täyttävistä salkkuyrityksistä luopumista. Haavoittuvassa asemassa olevien kohderyhmien kanssa työskentelevästä yhteiskunnallisesta yrityksestä ei voida luopua samalla tavoin kuin voittoa tavoittelevan yrityksen omistuksesta toiminnan arkaluontoisuuden vuoksi. Sijoittajien ja rahaston hoitajien huomiota on kiinnitettävä tällaisen toiminnan erityispiirteisiin ja niihin perustuvaan haavoittuvuuteen, ja heidän on mukautettava toimintansa tähän. Komission olisi myös selvennettävä, miten otetaan huomioon tällaisten luopumisten synnyttämät jälkimarkkinat. Monet yhteiskunnalliset yritykset ovat riippuvaisia pitkäaikaisista ja kestävästä sijoituksista voidakseen kehittää toimintaansa.

3.2.8 On tärkeää selvittää, miten yhteiskunnallinen mittausmenetelmä, jonka komissio aikoo laatia, liittyy siihen menetelmään, jota rahaston hoitajan on sovellettava raportoinnissa, sekä

mikä ohjaa rahastojen tiedottamista sijoittajille (13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta). Lisäksi on tärkeää, että annetaan kuvaus muista sijoituskohteista kuin vaatimukset täyttävistä salkkuyrityksistä ja että niiden valintaperusteista tiedotetaan. Asetukseen olisi sisällyttävä sääntöjä siitä, mitkä ovat kiellettyjä sijoituskohteita ja sijoituksia myös rahaston tältä osalta (13 artiklan 1 kohdan e alakohta). Rahaston arvottomismenettelystä ja hinnoittelusta (13 artiklan 1 kohdan g alakohta) ETSK katsoo, että olisi laadittava malli, joka on nimenomaan mukautettu yhteiskunnallisen yritystoiminnan muotoihin ja toimintaan.

3.3 Luku III – Valvonta ja hallinnollinen yhteistyö

3.3.1 Asetuksen rikkomisesta määrättäviä toimenpiteitä ja seuraamuksia koskevien sääntöjen on oltava yhtenäisiä koko EU:ssa. Tästä syystä nämä säännöt on laadittava unionin tasolla eikä niitä saa jättää jäsenvaltioiden päätettäväksi (20 artiklan 2 kohta). Näiden sääntöjen on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Tästä syystä on yksilöitävä lisää toimenpiteitä pelkän eurooppalaisen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneen rahaston nimityksen käyttökiellon lisäksi, koska aloitteella pyritään myös rakentamaan luottamusta ja siten rajaamaan väärinkäytökset mahdollisimman vähäin. Rahastoihin sisältyviä salkkuyrityksiä varten on laadittava suojakeinoja, jotta niiden toiminta voi jatkua, jos rahaston hoitajalle määrätään seuraamuksia.

3.4 Luku IV – Siirtymä- ja loppusäännökset

3.4.1 Asetuksessa mainitaan toistuvasti, että komissiolle siirretään säädösvaltaa neljän vuoden ajaksi sen jälkeen, kun asetus tulee voimaan vuonna 2013. Suurin osa tästä koskee rahastojen toiminnan kannalta keskeisiä seikkoja, kuten toiminta-aloja (tuotteet, palvelut ja tuotantomenetelmät), mahdollista voitonjakoa ja eturistiriitoja. Kaikkien asianomaisten toimijoiden, eli yhteissijoitusyritysten, sijoittajien ja yhteiskunnallisten yritysten, on pystyttävä osallistumaan tällaisten säädösten laatimiseen. Tämän suhteen voi sosiaalista yritystoimintaa koskevan aloitteen yhteydessä julkistettu "osallisyryhmä" (Stakeholder Group) olla keskeisessä asemassa.

4. Muita huomioita

4.1 On tärkeää seurata keskeytyksettä asetuksen tuottamia tuloksia, jotta voidaan varmistaa, että yhteiskunnallisten yritysten pääasiallisen kohderyhmän (joka useissa tapauksissa on yhteisötalous) mahdollisuudet hankkia soveliaista pääomaa ovat tosiasiallisesti kasvaneet. ETSK aikoo kiinnittää tähän seikkaan huomiota vuosittain yhteiskunnallista yritystoimintaa ja yhteisötaloutta käsittelevän jatkuvan lausunton työnsä yhteydessä.

4.2 Koska (yksityiset tai julkiset) yhteiskunnalliset rahastot laajemmassa mielessä ovat useimmissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa tuntematon sekä suhteellisen rajallinen käsite, on

laadittava strategia siitä, miten niiden tunnettuutta voidaan lisätä. Monissa Euroopan maissa ei ole vastaavia rahastoja, ja niissä maissa, joissa sellaisia on, niitä ei tunneta yleisesti. Tässä yhteydessä komissiolla on keskeinen tehtävä kerätä näitä innovatiivisia ja toimivia välineitä ja yleistää niitä yhteiskunnallisen yritystoiminnan kehittämiseksi ja lisäämiseksi Euroopassa.

4.3 On myös tarpeen järjestää sekä unioni- että jäsenvaltiotasolla kaikille osapuolille – sijoittajille, rahaston hoitajille ja salkkuyrityksille – suunnattua tukea ja ohjelmia investointivalmiuksien ja kapasiteetin (rakenteelliset seikat ja tiedostaminen) kehittämiseen. Siinä on tärkeä tehtävä jo useammassa jäsenvaltiossa vakiintuneilla välittäjätahoilla, ja niiden yleistymistä tulee

kannustaa. Huomattakoon lisäksi, että investoiminen yhteiskunnalliseen yritystoimintaan on useissa yhteyksissä todettu vähäris-kiseksi ⁽¹¹⁾, mikä on otettava huomioon kyseisissä ohjelmissa.

4.4 Asetuksessa viitataan erittäin usein virheellisesti yhteiskunnallisten yritysten ”osakkaisiin”, mikä antaa olettaa, että julkinen osakeyhtiö on tavallisin yhteiskunnallisen yrityksen muoto. Tämä ei ole totta ja voi johtaa harhaan. Oikea termi olisi yhteiskunnallisen yrityksen ”jäsen” tai ”kumppani”, sillä yhteiskunnalliset yritykset ovat pääasiassa osuuskuntia, yhteisöjä, säätiöitä ja rajavastuuyhtiöitä (joilla ei ole osakkeita, vaan yhteiskunnallisia osallisuuksia ja jäseniä).

Bryssel 23. toukokuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Italian keskuspankki määrittäi vuonna 2011 yleishyödyllisten yhteisöjen maksukyvyttömyysasteeksi 4,3 prosenttia, mikä jää paljon kaikkien toimialojen keskimääräistä maksukyvyttömyysastetta (5,4 prosenttia), muiden kuin rahoitusyritysten maksukyvyttömyysastetta (7,9 prosenttia) ja mikroyritysten maksukyvyttömyysastetta (10,3 prosenttia) alhaisemmaksi. Lisäksi italialaiset osuuspankit (BCC) ilmoittivat yleishyödyllisten yhteisöjen maksukyvyttömyysasteeksi ai-noastaan 0,6 prosenttia (lähde: Federcasse, Italian osuuspankkien valtakunnallinen yhdistys).